

Realeksamen. Det gik for sig paa følgende Maade. Staten underholder en Latin- og Realskole, fra hvilken nogle dimitteredes; Kommunen betaler en Borger- og Realskole, fra hvilke nogle dimitteredes, og endelig betale private Folk gennem Skolepenge 2 Pigerealskoler, som hver dimitterede 4! Hvis der nu ikke var andre Hensyn at tage, og man vilde bringe alle de Ofre, som her ere bragte fra Stat, Kommune og Forældre, og samle Kræfterne under eet fælles Realskolevæsen, kunde man have de 19 Dimittender i een Klasse, især hvis man vilde gaa til det Skridt at lade Piger og Drengene gaa i samme Klasse, hvad jeg ikke vilde være saa bange for, og saa vilde man være i Stand til at give Lærerne bedre Kaar og derigennem skaffe Børnene en bedre Undervisning, for de to Ting høre i Virkeligheden sammen. Man kunde da ogsaa gaa videre i Retning af at give dem bedre og sundere Lokaler, bedre Undervisningsmateriel, og man vilde maaske endda beholde en Sum tilovers, som kunde gaa til anden Undervisning i Folkeskoler og den højere Skole. Rent umiddelbart kan man ikke skyde en saadan Betragtning fra sig. Jeg bliver ved samme By. Der gik i de 4 Realskoler, jeg har skildret — idet jeg holder mig til de 4 Realklasser, der ere normerede som Realklasser, hvad der ligger nedenfor, skal jeg foreløbig ikke omtale — altsaa der gik i disse 4 4de Realklasser 21 Elever. Det er altsaa, hvad man godt kan have i een Realklasse. Det maa dog bemærkes, at Pengespildet ikke er saa stort, som det kunde se ud til, idet Latinskolen i mange Fag giver Fællesundervisning for Realelever og studerende Elever. Derved er Pengetabet ikke saa stort, men der er dog 4 eller $3\frac{1}{2}$ selvstændige Klasser til den Undervisning, som kunde have været givet i een. I de 4 3die Klasser gik der 43, der kunde man nøjes med 2 Klasser; i de 4 2den Klasser gik der 57, der kunde man til Nød have nøjedes med 2, naar man havde sikre og veløvede Lærere, ellers kunde man dele dem i 3. I de 4 1ste Klasser komme vi først til et forstandigt Forhold — der gik 79. Men de 200 Elever bleve altsaa underviste i 16 Klasser, medens man kunde udrette det samme i en Undervisning fordelt f. Eks. paa 9 Klasser. Jeg skal ikke gennemgaa det i det enkelte for flere Byer, men blot nævne, at der f. Eks. i Odense er 5 Maader, hvorpaa man kan skaffe sig Realdannelse, af hvilke Staten betaler den ene, og det er den, der benyttes mindst. Ligeledes findes der i Aarhus,

efter hvad der her oplyses, 5 Maader, paa hvilke man kan tage Realuddannelse — i Virkeligheden vil det blive 6, for saa vidt det er rigtigt, hvad jeg tror, at den ny Kostskole paa Marselisborg har Realuddannelse. Dette gør umiddelbart det Indtryk paa en, som ogsaa er det historisk rigtige, at vort Realskolevæsen og i det hele taget meget af vort Skolevæsen er vokset op som en Vildskov, hvor Planterne ere skudte op, hvor der nu faldt et Frø i tilstrækkelig god Jord, og der er ikke noget at sige til det, det er historisk nødvendigt, at det er gaaet saadan; men det giver os dog et stærkt Indtryk af, at vi ikke længe kunne skyde den Opgave fra Lovgivningsmagten at tage denne Vildskov under en skovkyndig, altsaa her skolekyndig Behandling, og se, om vi ikke kunne faa et større Udbytte af disse store, virkelige store Ofre, som vor Nation som Helhed bringer for sit Skolevæsen, især for Mellemskolen og den højere Skole.

Vor Realskoles Værdi og Grundene til dens Opvækst kom den ærede foregaaende Taler ind paa. Jeg vil sige om den, at naturligvis har Befolkningens Ønsker om, at Ungdommen skulde faa Adgang til en dygtig Uddannelse, videregaaende Uddannelse, til praktiske Kundskaber, haft noget at sige, men dog ikke været afgørende for, at Realskolen er bleven det, den er. De have ikke været afgørende for, at netop de Fag optages, ikke været afgørende for, at Skolen netop slutter paa dette Alders- og dette Klassetrin. Man kan i den Henseende ikke sammenstille Realskolen med Højskolen, som er vokset op udelukkende paa det Grundlag, at de, der brugte den, og de, der ledede den, gensidig havde ladet hinanden forstaa, havde erfaret ud af Livet, hvad det var, de skulde tage for at knytte Befolkningen til sig. Realskolen er for en væsentlig Del formet af en Eksamensforordning, og den Trang i Befolkningen, der har baaret den oppe, er for en væsentlig Del Trangen til at faa en Eksamen. Jeg er endogsaa bange for, at der er store Lag i Befolkningen, hvor Respekten for Kundskaberne ikke er nær saa stor som Respekten for en Eksamen. Men de to Ting falde jo ingenlunde sammen; de kunne falde sammen, men gøre det ingenlunde altid. Den er egentlig nærmest holdt oppe som et Hjælpemiddel til at skaffe Staten en hel Del Funktionærer og saa som Adgangs-eksamen til en hel Del Anstalter. Ved Siden deraf har man benyttet den som en mer eller mindre praktisk Ungdomsskole. Det er interessant at se, af hvad Art den